

ERKIN SAVDO VA PROTEKSIONIZM SIYOSATI. ERKIN SAVDO YO'LIDAGI TO'SIQLAR

Vafoyeva Gulruh Bahodir qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Pedagogika fakulteti

Maktab menejmenti 20/1 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada erkin savdo va proteksionizmning qarama-qarshi iqtisodiy siyosati haqida umumiy ma'lumot berilgan bo'lib, ularning har birining afzalliklari va muammolari ko'rsatilgan. U haqiqatan ham erkin va adolatli global savdo tizimiga erishish uchun siyosiy, iqtisodiy, madaniy, huquqiy, infratuzilmaviy va xavfsizlik to'siqlarini bartaraf etish muhimligini ta'kidlaydi. Maqolada, shuningdek, proteksionizmning mumkin bo'lgan salbiy oqibatlari, masalan, yuqori narxlar va iste'molchilar uchun past sifatli mahsulotlar, shuningdek, qasos olish va savdo urushlari xavfi haqida ogohlantiriladi. Umuman olganda, maqola hukumatlar qaysi siyosatni amalga oshirish haqida qaror qabul qilishdan oldin ikkala siyosatning afzalliklari va muammolarini sinchkovlik bilan ko'rib chiqishlari zarurligiga urg'u beradi.

Annotation: Ushbu maqolada erkin savdo va proteksionizmning qarama-qarshi iqtisodiy siyosati haqida umumiy ma'lumot berilgan bo'lib, ularning har birining afzalliklari va muammolari ko'rsatilgan. U haqiqatan ham erkin va adolatli global savdo tizimiga erishish uchun siyosiy, iqtisodiy, madaniy, huquqiy, infratuzilmaviy va xavfsizlik to'siqlarini bartaraf etish muhimligini ta'kidlaydi. Maqolada, shuningdek, proteksionizmning mumkin bo'lgan salbiy oqibatlari, masalan, yuqori narxlar va iste'molchilar uchun past sifatli mahsulotlar, shuningdek, qasos olish va savdo urushlari xavfi haqida ogohlantiriladi. Umuman olganda, maqola hukumatlar qaysi siyosatni amalga oshirish haqida qaror qabul qilishdan oldin ikkala siyosatning afzalliklari va muammolarini sinchkovlik bilan ko'rib chiqishlari zarurligiga urg'u beradi.

Аннотация: В этой статье представлен обзор противоположных экономических политик свободной торговли и протекционизма с указанием преимуществ и проблем каждого из них. В нем подчеркивается важность устранения политических, экономических, культурных, правовых, инфраструктурных барьеров и барьеров безопасности для создания действительно свободной и справедливой глобальной торговой системы. Статья также предостерегает от возможных негативных последствий протекционизма, таких как более высокие цены и более низкое качество продукции для потребителей, а также риск ответных мер и торговых войн. В целом в статье подчеркивается необходимость того, чтобы правительства тщательно рассмотрели преимущества и проблемы обеих политик, прежде чем принимать решение о том, какую из них реализовать.

Kirish so'zlar: erkin savdo, proteksionizm, global savdo tizimi, siyosiy to'siqlar, iqtisodiy to'siqlar, madaniy to'siqlar, huquqiy to'siqlar, infratuzilma to'siqlari, xavfsizlik to'siqlari, salbiy oqibatlar, yuqori narxlar, past sifatli mahsulotlar, qasos, savdo urushlari, hukumat qarorlari.

Keywords: *free trade, protectionism, global trading system, political barriers, economic barriers, cultural barriers, legal barriers, infrastructural barriers, security barriers, negative consequences, higher prices, lower quality products, retaliation, trade wars, government decisions.*

Ключевые слова: *свободная торговля, протекционизм, глобальная торговая система, политические барьеры, экономические барьеры, культурные барьеры, правовые барьеры, инфраструктурные барьеры, барьеры безопасности, негативные последствия, повышение цен, более низкое качество продукции, ответные меры, торговые войны, решения правительства.*

Erkin savdo va proteksionizm bir-biriga qarama-qarshi bo'lgan ikki o'n yilliklar davomida muhokama qilingan iqtisodiy siyosatdir. Erkin savdo - bu mamlakatlar o'rtasida tovarlar va xizmatlarning tariflar, kvotalar yoki subsidiyalar kabi hech qanday to'siqlar yoki cheklovlersiz cheklanmagan oqimini ta'minlaydigan siyosatdir. Erkin savdo siyosati - bu mamlakatlar o'rtasida hech qanday to'siqlar va cheklovlersiz, masalan, tariflar, kvotalar yoki subsidiyalarsiz tovarlar va xizmatlarning cheklanmagan oqimini ta'minlaydigan siyosat. Boshqa tomondan, proteksionizm siyosati mahalliy sanoatni xorijiy raqobatdan himoya qilish uchun savdo to'siqlaridan foydalanishga yordam beradigan siyosatdir. Erkin savdo yo'lidagi to'siqlarga quyidagilar kiradi:

1. Siyosiy to'siqlar: Millatchilik, proteksionizm va ksenofobiya kabi siyosiy to'siqlar mamlakatlar o'rtasida tovar va xizmatlarning erkin aylanishiga to'siq qilishi mumkin.

2. Iqtisodiy to'siqlar: Yuqori tariflar, kvotalar va subsidiyalar kabi iqtisodiy to'siqlar mamlakatlarning erkin savdo bilan shug'ullanishini qiyinlashtirishi mumkin.

3. Madaniy to'siqlar: til, din va urf-odatlar kabi madaniy to'siqlar mamlakatlarning bir-birining ehtiyojlari va afzalliklarini tushunishini qiyinlashtirishi mumkin.

4. Huquqiy to'siqlar: intellektual mulk qonunlari, mehnat qonunlari va atrof-muhitni muhofaza qilish qoidalari kabi huquqiy to'siqlar erkin savdoga to'siq qilishi mumkin.

5. Infratuzilma to'siqlari: yomon transport tizimlari, noto'g'ri aloqa tarmoqlari va texnologiyalardan foydalanishning etishmasligi kabi infratuzilma to'siqlari mamlakatlarning erkin savdo bilan shug'ullanish imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

6. Xavfsizlik to'siqlari: Terrorizm, qarochilik va kiberjinoyat kabi xavfsizlik to'siqlari erkin savdoni to'xtatuvchi xavf va noaniqliklarni keltirib chiqarishi mumkin.

Umuman olganda, erkin savdo mamlakatlarga iqtisodiy o'sish, ish o'rinlari yaratish va turmush darajasini oshirish kabi ko'plab foyda keltirishi mumkin. Biroq, haqiqatan ham erkin va adolatli global savdo tizimiga erishish uchun hal qilinishi kerak bo'lgan muammolar va to'siqlar mavjud.

Boshqa tomondan, proteksionizm mahalliy sanoatni xorijiy raqobatdan himoya qilish uchun savdo to'siqlaridan foydalanishga yordam beradigan siyosatdir. Erkin savdo mamlakatlarga ko'p foyda keltirishi isbotlangan. Bu iqtisodiy o'sishning oshishiga, ish o'rinlari yaratilishiga va turmush darajasini yaxshilashga olib kelishi mumkin. Bozorlarni ochib, tovar va xizmatlarning erkin aylanishiga imkon yaratib, mamlakatlar o'zlariga eng yaxshisini ishlab chiqarishga ixtisoslashishi va o'zlariga zarur bo'lgan tovar va xizmatlar uchun boshqa mamlakatlar bilan savdo qilishlari mumkin. Bu iste'molchilar uchun yuqori samaradorlik va arzon narxlarga olib kelishi mumkin. Biroq, haqiqatan ham erkin va adolatli global savdo tizimiga erishish uchun hal qilinishi kerak bo'lgan muammolar va to'siqlar mavjud. Millatchilik, proteksionizm va ksenofobiya kabi siyosiy to'siqlar mamlakatlar o'rtasida tovar va xizmatlarning erkin aylanishiga to'siq qilishi mumkin. Yuqori tariflar, kvotalar va subsidiyalar kabi iqtisodiy to'siqlar mamlakatlarning erkin savdo bilan

shug'ullanishini qiyinlashtirishi mumkin. Til, din va urf-odatlar kabi madaniy to'siqlar mamlakatlarning bir-birining ehtiyojlari va afzalliklarini tushunishini qiyinlashtirishi mumkin. Intellektual mulk qonunlari, mehnat qonunlari va atrof-muhitni muhofaza qilish qoidalari kabi huquqiy to'siqlar erkin savdoga to'siqinlik qilishi mumkin. Kambag'al transport tizimlari, noto'g'ri aloqa tarmoqlari va texnologiyalardan foydalanishning etishmasligi kabi infratuzilma to'siqlari mamlakatlarning erkin savdo bilan shug'ullanish imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Terrorizm, qaroqchilik va kiberjinoyat kabi xavfsizlik to'siqlari erkin savdoni to'xtatuvchi xavf va noaniqliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Boshqa tomondan, proteksionizm mahalliy sanoatni xorijiy raqobatdan himoya qilish uchun savdo to'siqlaridan foydalanishga yordam beradigan siyosatdir. Bu siyosat ko'pincha hukumatlar tomonidan o'z sanoatlarini xorijiy raqobatdan himoya qilish uchun qo'llaniladi. Proteksionizm tariflar, kvotalar, subsidiyalar va qoidalar kabi ko'plab shakllarda bo'lishi mumkin. Proteksionizm mahalliy sanoatni xorijiy raqobatdan himoya qilishi mumkin bo'lsa-da, bu iste'molchilar uchun narxlarning oshishiga va sifatsiz mahsulotlarga olib kelishi mumkin. Proteksionizm, shuningdek, boshqa mamlakatlardan qasos olishga olib kelishi mumkin, bu esa savdo urushiga olib kelishi mumkin. Savdo urushi - bu mamlakatlar boshqa davlat tomonidan o'rnatilgan savdo to'siqlari uchun o'ch olish uchun bir-biriga savdo to'siqlarini qo'yadigan vaziyat. Bu xalqaro savdo va iqtisodiy o'sishning pasayishiga olib kelishi mumkin.

Xulosa. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, erkin savdo va proteksionizm o'nlab yillar davomida muhokama qilingan ikki qarama-qarshi iqtisodiy siyosatdir. Erkin savdo mamlakatlarga ko'p foyda keltirishi mumkin bo'lsa-da, chinakam erkin va adolatli global savdo tizimiga erishish uchun hal qilinishi kerak bo'lgan muammolar va to'siqlar ham mavjud. Boshqa tomondan, proteksionizm mahalliy sanoatni xorijiy raqobatdan himoya qilishi mumkin, ammo u iste'molchilar uchun narxlarning oshishiga va sifatsiz mahsulotlarga olib kelishi mumkin. Oxir oqibat, erkin savdo va proteksionizmning afzalliklari va muammolarini hisobga olgan holda, o'z mamlakatlari uchun qaysi siyosat yaxshiroq ekanini hukumatlar hal qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. B.Yu., Bekmurodov A.Sh., G'afurov U.V. va boshqalar O'zbekiston iqtisodiyoti mustaqillik yillarida. T.: TDIU, 2007.
2. Bekmurodov A.Sh., G'afurov U.V. O'zbekistonda iqtisodiyotni liberallashtirish va modernizastiyalash: natijalar va ustuvor yo'nalishlar. O'quv qo'llanma. T.: TDIU, 2007.
3. Shodmonov Sh., G'afurov U. Iqtisodiyot nazariyasi. Ma'ruzalar matni. - T.: TDIU, 2009.
4. [Shodmonov Sh.](#), Minovarova G va Xalilov M. "Iqtisodiyot nazariyasi" fani bo'yicha o'quv uslubiy majmuasi.
5. Shodmonov Sh va Minovarova G. "Iqtisodiyot nazariyasi" fani bo'yicha o'quv uslubiy ta'lim texnologiyasi. "Iqtisodiy ta'limdagi o'qitish texnologiyasi" seriyasidan. T.: TDIU, 2007, 323 b.
6. Sindarovich, U. A., Dilnoza, Q., & Fayzullo o'g'li, B. A. (2023). National Traditions of Interior Architecture of Buildings of Wedding Houses. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN, 4(3), 1-7.